



W UNII EUROPEJSKIEJ

Narodowa Strategia Spójności 2007–2013

Maciej Podemski*



Od momentu przystąpienia w 2004 r. do Unii Europejskiej Polska otrzymuje dotacje z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz z Funduszu Spójności. Dotacje tworzą tzw. unijny fundusz akcesyjny. Pierwszy fundusz akcesyjny objął lata 2004–2006 — końcowy okres ówczesnego budżetu

unijnego. Następny przygotowywany jest na kolejny okres budżetowy — 2007–2013. Strategie wykorzystania funduszy akcesyjnych w Polsce, ich priorytety i systemy wdrażania zawierane są w dokumentach uzgadnianych z Komisją Europejską.

Strategia i program wykorzystania funduszy unijnych w latach 2004–2006 zawarte zostały w *Narodowym Planie Rozwoju 2004–2006*. Założenia polityki unijnej dotyczące wzrostu spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej, a także określające ramy dla interwencji wspomnianych funduszy w latach 2007–2013, przedstawione zostały przez Komisję Europejską w *Projekcie Strategicznych Wytucznych Wspólnoty*. Są one uwzględniane w szczegółowych programach przygotowywanych przez kraje członkowskie — beneficjentów funduszy pomocowych.

W Polsce prace strategiczne nad podstawami polityki społeczno-gospodarczej na lata 2007–2013 podjęto już w 2003 r. W styczniu, czerwcu i wrześniu 2005 r. przyjęto dokumenty kończące kolejne fazy tych prac. W dniu 6 września 2005 r. Rada Ministrów przyjęła *Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007–2013*, a w dniu 27 września 2005 r. zaakceptowała *Wstępny Projekt Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007–2013 wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie*, zmieniony 27 grudnia 2005 r. zgodnie z *Programem Działania Rządu „Solidarne Państwo”*. Pod koniec marca 2006 r. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, w miejsce nazwy *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia*, przyjęło nazwę *Narodowa Strategia Spójności*, lepiej oddającą treść tego dokumentu.

Cele Narodowej Strategii Spójności

Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia), jest to dokument określający działania, jakie rząd Polski zamierza podjąć w latach 2007–2013 w zakresie wzrostu gospodarki, konkurencyjności oraz zatrudnienia. Służy on jednocześnie pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów zaniedbanych. Celem *Narodowej Strategii Spójności* jest stworzenie warunków do wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost

zatrudnienia oraz wzrost spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej Polski w ramach Unii Europejskiej i wewnątrz kraju.

Największe znaczenie dla realizacji tak sformułowanego celu ma odpowiednia polityka gospodarcza, uwzględniająca kontynuację i wdrożenie reform strukturalnych w obszarze finansów publicznych, funkcjonowania administracji i wymiaru sprawiedliwości oraz systemu stanowienia prawa. Na prowadzenie efektywnej polityki gospodarczej największy wpływ ma zatrudnienie oraz wzrost wydajności gospodarki. Zrównoważony rozwój oraz wzmacnianie konkurencyjności w gospodarce opartej na wiedzy wymaga znacznych nakładów na podstawową infrastrukturę oraz na badania i innowacyjność, włączając w to dostęp do technik informacyjno-komunikacyjnych.

Cel strategiczny *Narodowej Strategii Spójności* osiągany będzie poprzez realizację celów szczegółowych, którymi są:

1. Tworzenie warunków do utrzymania trwałego i wysokiego tempa wzrostu gospodarczego.
2. Wzrost zatrudnienia poprzez rozwój kapitału ludzkiego oraz społecznego.
3. Podniesienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw, a szczególnie sektora usług w tym:
 - podniesienie poziomu innowacyjności polskich przedsiębiorstw,
 - organizację systemu zachęt dla firm działających na polskim rynku do zwiększania wydatków na sektor badawczo-rozwojowy,
 - kontynuację zmian w systemie organizacji sektora naukowo-badawczego w Polsce, m.in. konsolidację zespołów badawczych i koncentrację środków w wybranych sferach działalności naukowej, decydujących o konkurencyjności gospodarki polskiej i gospodarek regionalnych,
 - wsparcie rozwoju społeczeństwa informacyjnego.
4. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej poprzez:
 - przywrócenie funkcji społecznych i gospodarczych obszarom przemysłowym i powojskowym,
 - zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach szczególnie zagrożonych klęskami żywiołowymi,
 - rozwój ekonomiczny obszarów przygranicznych i przeciwdziałanie ich marginalizacji.
5. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej, mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski i jej regionów.
6. Rozwój obszarów wiejskich.

Narodowa Strategia Spójności będzie wdrażana za pomocą programów operacyjnych, zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, oraz przy użyciu regionalnych programów operacyjnych, zarządzanych przez samorządy poszczególnych województw.

*Państwowy Instytut Geologiczny, ul. Rakowiecka 4, 00-975 Warszawa; maciej.podemski@pgi.gov.pl

Regionalne programy operacyjne (RPO)

Podstawowe cele RPO związane są z podnoszeniem konkurencyjności poszczególnych regionów. Cele te osiągnąć będą przez tworzenie warunków do wzrostu inwestycji na poziomie regionalnym i lokalnym oraz do wzrostu zatrudnienia. Działania RPO będą koordynowane z działaniami podejmowanymi w ramach programów operacyjnych (PO). W ramach RPO wsparciem zostaną objęte m.in.: badania i rozwój technologiczny; innowacje i przedsiębiorczość; budowa społeczeństwa informacyjnego; środowisko; zapobieganie zagrożeniom przyrodniczym i technologicznym i ich zwalczanie; turystyka; inwestycje w kształcenie (zwłaszcza zawodowe). Opcjonalnie w ramach RPO można będzie realizować inwestycje z zakresu wsparcia zaniedbanych obszarów wybranych miast oraz współpracy międzyregionalnej.

Program Operacyjny *Rozwój Polski Wschodniej*

Obecnie obszar Polski wschodniej charakteryzuje niedoinwestowanie, a przez to słabo rozwinięta i niewłaściwie ukierunkowana infrastruktura komunikacyjna, brak przygotowania terenów pod inwestycje, niski poziom innowacyjności firm i słabo rozwinięty sektor wysokich technologii. W związku z tym stworzono na lata 2007–2013 odrębny program, który obejmie następujące województwa: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie. W ramach tego programu realizowane będą inwestycje ukierunkowane m.in. na rozwój:

- ❑ nowoczesnej gospodarki, a w tym infrastruktury wyższych uczelni i infrastruktury społeczeństwa informacyjnego;
- ❑ miejskich ośrodków wzrostu, w tym systemów miejskiego transportu zbiorowego;
- ❑ infrastruktury wspierającej funkcje metropolitalne największych miast Polski wschodniej;
- ❑ dróg wojewódzkich poprawiających wewnętrzne powiązania komunikacyjne województw Polski wschodniej.

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej

W tych ramach realizowane będą programy:

- ❑ współpracy przygranicznej, których celem jest wspieranie zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju, zmierzające do zwiększenia konkurencyjności obszarów przygranicznych oraz poprawy jakości życia ich mieszkańców;
- ❑ współpracy transnarodowej, których celem jest wspieranie zintegrowanego rozwoju poprzez realizację ponadnarodowych projektów w zakresie gospodarki wodnej, poprawy dostępności regionów i wspierania zaawansowanych technologii komunikacyjno-informatycznych, przeciwdziałania katastrofom naturalnym i technologicznym, rozwoju sieci współpracy naukowej i technologicznej;
- ❑ współpracy międzyregionalnej, obejmujące wspieranie sieci współpracy oraz wymianę doświadczeń między regionami z terytorium całej UE. Współpraca ta dotyczyć będzie przede wszystkim innowacyjności, technologii, środowiska, zapobiegania ryzyku oraz odnowy zasobów miejskich.

Program Operacyjny *Infrastruktura i Środowisko*

Celem PO *Infrastruktura i Środowisko* jest rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej, w tym transportowej, środowiskowej, energetycznej, kultury i zdrowia.

Środki finansowe będą skierowane na budowę i modernizację infrastruktury transportowej w ramach sieci TEN-T, na tworzenie nowoczesnej sieci dróg krajowych i nowoczesnej sieci kolejowej oraz na rozbudowę i modernizację publicznej infrastruktury komunikacyjnej. Ważnym zadaniem będzie również dostosowanie lotnictwa do rosnących potrzeb, rozbudowa dróg wodnych oraz poprawa dostępu do portów.

W celu zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska, ochrony zdrowia ludzkiego oraz oszczędności i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych nakłady skierowane będą m.in. na zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń oraz na redukcję zanieczyszczeń dostających się do środowiska. Dofinansowane będą inwestycje z zakresu ochrony powietrza, gospodarki odpadami oraz przyczyniające się do zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego na terenach przemysłowych i powojennych. Wspierany będzie też rozwój technologii wykorzystujących odnawialne i alternatywne źródła energii, zwiększających wykorzystanie energii pierwotnej, obniżających energochłonność gospodarki i ograniczających negatywne oddziaływanie elektroenergetyki i górnictwa węgla na środowisko. Ważnym zadaniem będzie też poprawa bezpieczeństwa energetycznego poprzez rozwój infrastruktury rynków i zabezpieczenie dostaw paliwa i energii elektrycznej.

Ponadto, w ramach PO *Infrastruktura i Środowisko* znaczne środki zostaną skierowane na wzrost znaczenia kultury, a także na poprawę bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa i efektywności systemu ochrony zdrowia.

Program Operacyjny *Konkurencyjna Gospodarka*

Celem programu jest wzmocnienie roli przedsiębiorstw w procesie budowy gospodarki opartej na wiedzy. Zdefiniowano następujące cele szczegółowe: 1) wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw, 2) zwiększenie wpływu sektora nauki na gospodarkę, 3) tworzenie miejsc pracy w nowoczesnej gospodarce oraz 4) wzmocnienie powiązań międzynarodowych polskiej nauki i gospodarki.

W ramach zwiększania efektywności funkcjonowania instytucji wspierających biznes przewiduje się rozwój sektora nauki działającego na rzecz zwiększania nowoczesności polskiej gospodarki. Finansowanie będzie obejmować również duże inwestycje, a także tworzenie wspólnej infrastruktury służącej potrzebom badań naukowych i prac rozwojowych. Jednocześnie wsparciem objęte zostaną instytucje wspierające wzrost innowacyjności firm oraz rozwój przedsiębiorczości, w tym sieci tych instytucji, silne ośrodki innowacyjności oraz instytucje dostarczające kapitał na realizację przedsięwzięć innowacyjnych. Wzrastające zapotrzebowanie środowiska naukowego na zaawansowaną infrastrukturę informatyczną sprawia, że planuje się niezbędne inwestycje także w tym zakresie.

Ponadto wsparcie obejmie kooperację w sferze gospodarki i nauki — zarówno przedsiębiorców, jak i inne instytucje, w tym jednostki naukowe. Dofinansowane będą również działania mające na celu wzmocnienie powiązań międzynarodowych polskiej nauki oraz gospodarki. Wsparcie projektów wspomagających uczestnictwo w europejskiej

skich programach badawczych przyczyni się do silniejszego ukierunkowania nakładów na naukę w strategicznych obszarach badawczych, co w konsekwencji wzmocni pozycję polskiej nauki.

Program Operacyjny *Kapitał Ludzki*

Celem programu jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, a także przez podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa.

Program Operacyjny *Pomoc Techniczna*

Nadrzędnym celem tego programu jest zapewnienie sprawnego i efektywnego przebiegu realizacji *Narodowej Strategii Spójności* oraz osiągnięcie pełnej absorpcji środków funduszy unijnych, możliwych do pozyskania w latach 2007–2013.

Finansowanie *Narodowej Strategii Spójności*

Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację *Narodowej Strategii Spójności* w latach 2007–2013 wyniesie 85,6 mld euro, z czego 69,3 mld euro stanowić będzie wkład publiczny. Z tej sumy 59,5 mld euro

pochodzić będzie ze środków wspólnotowych (52% z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, 15% z Europejskiego Funduszu Społecznego, 33% z Funduszu Spójności); 9,7 mld euro ma stanowić publiczny wkład krajowy.

Dodatkowo Komisja Europejska przeznaczyła 880 mln euro z EFRR dla 5 regionów Polski, w których PKB na mieszkańca jest najniższe w całej UE (województwa: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie). Przedsięwzięcia realizowane z budżetu Polityki Spójności otrzymają również środki ze Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej w wysokości 12,4 mld euro. Ponadto szacuje się, iż na programy związane z budową konkurencyjnej gospodarki europejskiej Polska może otrzymać 3,7 mld euro. Obok środków publicznych do realizacji *Narodowej Strategii Spójności* zostaną także wykorzystane środki prywatne (16,3 mld euro). Wielkość łącznego krajowego współfinansowania została ustalona na poziomie minimalnym, tj. 15% całości funduszu akcesyjnego.

Źródła: Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Wstępny Projekt. Dokument zaakceptowany w dniu 14 lutego 2006 r. przez Radę Ministrów. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 14.02.2006 r.; www.fundusze-strukturalne.gov.pl/nsro